

Briuselis, 2018 05 23
COM(2018) 403 final

*Limited
Embargo until adoption*

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl 2018 m. Čekijos nacionalinės reformų programos
su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Čekijos konvergencijos programos**

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2018 m. Čekijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Čekijos konvergencijos programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją²,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas³,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Čekija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Čekijos ataskaita⁴. Joje įvertinta Čekijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas, ir Čekijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² COM(2018) 403 *final*.

³ P8_TA(2018)0077 ir P8_TA(2018)0078.

⁴ SWD(2018) 202 *final*.

- (3) 2018 m. balandžio 30 d. Čekija pateikė 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁵ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse⁶;
- (5) šiuo metu Čekijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. konvergencijos programoje 2018–2021 m. Vyriausybė planuoja nominalų biudžeto perteklių. Vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, t. y. 1,0 % BVP struktūrinio deficito, ir toliau bus laikomasi su atsarga visą programos laikotarpį. 2018 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP laipsniškai mažės ir 2021 m. sieks 29,9 %. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Rizika siekiant biudžeto tikslų atrodo iš esmės subalansuota; numatomas viešųjų investicijų atsigavimas ir tolesnis viešojo sektoriaus darbo užmokesčio augimas. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas 2018 m. sumažės iki maždaug 0,9 % BVP, o 2019 m. iki 0,2 % BVP, taigi toliau viršys vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą. Apskritai Taryba mano, kad 2018 ir 2019 m. Čekija turėtų atitikti Stabilumo ir augimo pakto nuostatas;
- (6) ir toliau matyti, kad ilguoju laikotarpiu Čekijos fiskaliniam tvarumui kyla vidutinė rizika. Sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros srityje kyla problemų dėl išlaidų, susijusių su visuomenės senėjimu, tačiau ypatingą dėmesį reikėtų skirti pensijų sistemos pakeitimams. Iš išlaidų, susijusių su visuomenės senėjimu, atnaujintų projekcijų matyti, kad šios išlaidos didėjo labiau, nei buvo nurodyta 2015 m. *visuomenės senėjimo ataskaitoje*. Numatoma, kad išlaidos pensijoms padidės nuo 8,2 % BVP 2016 m. iki 10,9 % BVP 2070 m. Šis numatomas didesnis išlaidų pensijoms padidėjimas daugiausia susijęs su pensinio amžiaus riba, kuri yra 65 m. Tikėtina gyvenimo trukmė ir teisės aktais nustatytas pensinis amžius nėra automatiškai derinami. Vietoj to Vyriausybė tą ribą nuo 2019 m. turi peržiūrėti kas penkerius metus. Kadangi šis klausimas paliktas Vyriausybės nuožiūrai, dabartinėse išlaidų pensijoms projekcijose į tas pensinio amžiaus peržiūras neatsižvelgiama. Be to, šiuo metu vykdomas dosnesnis pensijų indeksavimas atsižvelgiant į 50 %, o ne, kaip anksčiau, 33 % realiojo darbo užmokesčio augimo. Tokių pokyčių poveikis išlaidoms 2070 m. sieks 2 procentinius punktus BVP. Be to, tvarumo rodikliai gali pablogėti dėl tolesnių šiuo metu aptariamų pakeitimų, kaip antai bazinės pensijos dydžio padidinimo ir didesnių pensijų vyresniems pensininkams. Numatoma, kad viešosios išlaidos sveikatos priežiūrai ilguoju laikotarpiu turėtų padidėti 1,1 procentinio punkto BVP ir

⁵ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁶ COM(2014) 494 *final*.

viršyti numatomą vidutinį padidėjimą Europos Sąjungoje, kuris siektų 0,9 procentinio punkto. Pastebima požymių, kad ambulatorinės ir stacionarinės priežiūros srityje neveiksmingai naudojami išteklių;

- (7) naujasis fiskalinės atsakomybės įstatymas, kuris įsigaliojo 2017 m. pradžioje, pastebimai sustiprino Čekijos fiskalinę sistemą, juo taip pat įsteigta nepriklausoma fiskalinė taryba. Dėl nepriklausomo audito įstatymo projekto tarnybos šiuo metu tarpusavyje teikia pastabas, šiuo teisės aktu siekiama į nacionalinę teisę galutinai perkelti Tarybos direktyvos 2011/85/ES nuostatas;
- (8) Čekijos nacionalinis bankas gali nustatyti rekomenduojamus makroprudencinius hipotekinio skolinimo apribojimus, tačiau jo sankcijų skyrimo įgaliojimai yra riboti, kadangi nėra oficialių įgaliojimų užtikrinti jų vykdymą. Čekijos bankai paiso tam tikrų bendro dydžio apribojimų, tačiau jie ne visiškai laikėsi Čekijos nacionalinio banko 2016 m. parengtų gairių. Teisės aktais nustatius privalomus apribojimus, bankai tikriausiai geriau laikytųsi reikalavimų, o tai užtikrintų finansinį stabilumą ir mažesnę riziką skolininkams. 2018 m. Parlamente numatoma svarstyti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo būtų iš dalies keičiamas Čekijos nacionalinio banko įstatymas;
- (9) Čekija toliau sprendžia problemas, siekdama pagerinti viešųjų pirkimų skaidrumą ir veiksmingumą, taip pat užkirsti kelią korupcijai. Siekiant patobulinti viešųjų pirkimų sistemą imtasi tam tikrų veiksmų, tačiau susirūpinimą tebekelia konkurencijos lygis, nes beveik pusė visų viešųjų konkursų užbaigiami procedūra, taikoma gavus vieną pasiūlymą. Kartu skaidrumą ir veiksmingumą galėtų padidinti prievolės naudotis elektroninėmis procedūromis nustatymas. Čekijos valdžios institucijos investavo į nacionalinę elektroninę priemonę, kuri turėtų tapti dar patikimesnė ir patogesnė naudotojams, kad jie galėtų naudotis ne tik Čekijos rinką aptarnaujančiomis privačiomis platformomis. Dar reikia daug nuveikti, kad būtų pašalintos administracinės kliūtys ir išnaudotas bendrų ir strateginių viešųjų pirkimų potencialas, kad viešosios lėšos būtų naudojamos kuo veiksmingiau. Centrinio lygmens ir vietos valdžios institucijos ėmėsi tikslinių iniciatyvų mokyti pirkimo procedūrose dalyvaujančius darbuotojus. Tačiau kai kuriose srityse vis dar patiriama didelių sunkumų, susijusių su jungtinio pirkimo priemonių parengimu ir specializuotų ekspertinių žinių įgijimu. Be to, verslui ir visuomenei susirūpinimą tebekelia korupcija ir kyšininkavimas. Nors buvo patvirtintos kelios svarbios kovos su korupcija strategijos reformos, kai kurie klausimai vis dar nėra sprendžiami;
- (10) e. valdžios paslaugų teikimo rezultatai ir toliau nesiekia Europos Sąjungos vidurkio, tačiau priimta svarbių teisėkūros priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti geresnes galimybes gauti tas paslaugas ir jomis pasinaudoti. 2018 m. numatoma pradėti kelias plataus masto iniciatyvas, tačiau jų pasisekimo rezultatai priklausys nuo valdžios institucijų sugebėjimo didinti informuotumą ir pasiūlyti naudotojams patogių sprendimų;
- (11) investicijas stabdo tam tikra administracinė ir reguliavimo našta. Ši našta visų pirma susijusi su statybos leidimais ir mokesčių sudėtingumu. Tačiau žinoma, kad valdžios institucijos priėmė Statybos įstatymo pakeitimą, kuriuo supaprastinama statybos leidimų išdavimo tvarka – poveikio aplinkai įvertinimas įtraukiamas į sprendimą dėl skirstymo į zonas arba į bendrą skirstymo į zonas ir statybos leidimą. Tačiau tebėra neaišku, ar tai padėtų racionalizuoti ir stambių infrastruktūros projektų atveju taikomas procedūras, kadangi ši bendra leidimų išdavimo sistema neapima įvairių kitų leidimų. Parlamente svarstomas galiojančio įstatymo, kuriuo reglamentuojama transporto

infrastruktūros statyba, pakeitimas. Siekiant pagerinti mokesčių surinkimą atlikta mokesčių sistemos pakeitimų, tačiau mokesčių reglamentavimo ir tarifų klausimai atsidūrė tarp opiausių problemų, su kuriomis susiduria verslas. Siekdama didinti skaidrumą ir supaprastinti mokesčių sistemą naujoji Vyriausybė nurodė, kokių pakeitimų galima tikėtis, be kita ko, šiuo metu rengiamasi modernizuoti pajamų mokesčio teisės aktus. Prievolių laikymosi išlaidos šiek tiek padidėjo ir toliau viršija Europos Sąjungos vidurkį. Nors dėl pridėtinės vertės mokesčio kontrolės pareiškimo gaunama papildomų mokestinių pajamų, dėl jo pailgėjo laikas, kurio reikia mokesčių reikalavimams įvykdyti. Nepaisant to, kad mokesčių kodekso reikalavimams įvykdyti būtinų valandų skaičius, palyginti su ankstesne padėtimi, gerokai sumažėjo, šis rodiklis Čekijoje vis dar gana aukštas. Be to, dėl naujų sumažintų pridėtinės vertės mokesčio tarifų pridėtinės vertės mokesčio sistema gali tapti dar sudėtingesnė, ypač mažosioms ir vidutinėms įmonėms;

- (12) nors Čekijos ekonomika pereina prie žinioms imlios veiklos rūšių, plėtoti gerai veikiančią mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemą vis dar trukdo keletas trukdžių. Verslo investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą augimą visų pirma skatina tiesioginės užsienio investicijos. Vietos įmonių išlaidos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai per pastaruosius dvejus metus sumažėjo. Nepaisant didelių viešųjų investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, Čekijos viešosios mokslo bazės kokybė dar nepakankama. Priimtose politikos priemonės, kuriomis siekiama kurti akademinio ir verslo pasaulio ryšius ir gerinti viešosios mokslo bazės veikimą, tačiau iki šiol tai davė nedaug rezultatų, o reformas dar reikia įgyvendinti iki galo. Be to, mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemos valdymas tebėra fragmentiškas;
- (13) siekiant šalinti Čekijos darbo rinkoje augančius trukdžius, būtinas kokybiškas įtraukus švietimas ir mokymas. Mokymosi rezultatams vis dar daug įtakos turi mokinių socialinė ir ekonominė padėtis. Vis dar būtina iki galo įgyvendinti įtraukaus švietimo priemones, ypač kalbant apie romų vaikus. Iš kvalifikuotų mokytojų trūkumo ir demografinių projekcijų galima spręsti, kad gali būti vis sunkiau įdarbinti ir išlaikyti mokytojų personalą. Parlamentas nepatvirtino numatytos naujosios mokytojų karjeros sistemos, kuria turėjo būti susiejamas tęstinis profesinis tobulėjimas, karjera ir darbo užmokestis. Mokytojų darbo užmokestis, palyginti su kitų aukštąjį mokslą baigusių darbuotojų darbo užmokesčiu, tebėra mažas, tačiau per kelerius ateinančius metus jį numatyta dar didinti. Dėl minėtų priežasčių mokytojo profesija talentingam jaunimui vis dar lieka nepatraukli. Galiausiai, reformos, kuria siekiama, kad švietimas taptų įtraukus (ši reforma pradėta įgyvendinti 2016 m. su Europos socialinio fondo parama), sėkmė priklausys nuo to, ar bus pakankamai skiriama tvaraus nacionalinio finansavimo, ar bus vykdomas tolesnis mokytojų ir mokytojų padėjėjų mokymas ir didinamas visuomenės informuotumas apie įtraukaus švietimo naudą;
- (14) Čekijos darbo rinka šiuo metu labai aktyvi. Per pastaruosius šešerius metus užimtumas nuolat augo, o nedarbas smarkiai sumažėjo. Tačiau vis dar nepakankamai išnaudojamas moterų, žemos kvalifikacijos darbuotojų ir neįgaliųjų potencialas. Atsižvelgiant į tai, kad darbo jėgos trūksta, akivaizdu, kad pirmiau minėtų grupių dalyvavimą darbo rinkoje įmanoma didinti. Užimtumo, taip pat vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumai tebėra dideli, nors pastaruoju metu imtasi priemonių, dėl kurių vaiko priežiūros atostogos tapo lankstesnės ir padaugėjo vaikų priežiūros įstaigų. Moterų užimtumo lygis tebėra daug žemesnis už vyrų. Motinystė vis dar daro didelį poveikį dalyvavimui darbo rinkoje, nes įperkamus vaiko priežiūros paslaugų pasiūlą nėra didelė, suteikiama teisė į ilgas vaiko priežiūros atostogas, ribotai naudojamos lanksčiu darbo grafiku ir trūksta ilgalaikės priežiūros įstaigų. 2016 m. oficialios vaikų

priežiūros paslaugos buvo teikiamos tik 4,7 % vaikų iki trejų metų. Nors žemos kvalifikacijos darbuotojai sudaro nedidelę gyventojų dalį, jų užimtumo lygis yra gerokai žemesnis už vidutinės ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygį. Be to, Europos Sąjungos vidurkio nesiekia ir neįgalųjų užimtumo lygis, nors bendras nedarbo lygis yra rekordiškai žemas, o darbo rinkoje trūksta darbo jėgos. Tai galėtų būti motyvas pasinaudoti neišnaudotu neįgalųjų potencialu. Valstybinės užimtumo tarnybos dėl riboto pajėgumo šiuo metu nepajėgia teikti individualios tęstinės paramos darbo ieškantiems asmenims. Pirmiau minėtų grupių dalyvavimą padėtų padidinti geresni valstybinių užimtumo tarnybų informavimo ir aktyvumo skatinimo gebėjimai, taip pat efektyvi ir labai tikslingai vykdoma aktyvi darbo rinkos politika bei individualiai pritaikytos paslaugos. Galimybes patekti į darbo rinką galėtų pagerinti kvalifikacijos kėlimo (be kita ko, skaitmeninių įgūdžių tobulinimo) iniciatyvos;

- (15) per 2018 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Čekijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Čekija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Čekijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygmens priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (16) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą ir mano, kad Čekija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto,

REKOMENDUOJA Čekijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. Gerinti ilgalaikį fiskalinį tvarumą, visų pirma pensijų sistemas. Šalinti viešųjų pirkimų praktikos trūkumus, visų pirma sudaryti geresnes labiau kokybe pagrįstos konkurencijos sąlygas ir įgyvendinti kovos su korupcija priemones.
2. Mažinti investavimui tenkančią administravimo naštą, be kita ko, paspartinti leidimų vykdyti infrastruktūros darbus išdavimo procedūras. Naikinti mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų trukdžius, visų pirma didinti vietos bendrovių inovacijų pajėgumus. Didinti švietimo sistemos gebėjimą teikti kokybiško įtraukaus švietimo paslaugas, be kita ko, populiarinti mokytojo profesiją. Skatinti moterų, žemos kvalifikacijos darbuotojų ir neįgalųjų užimtumą, be kita ko, didinti aktyvios darbo rinkos politikos veiksmingumą.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas*